

Juhász Előd
Kocsis Zoltán – Utolsó beszélgetés
Nap Kiadó, 2017, 272 oldal, 3900 Ft

Mindenre figyelt

Juhász Előddel beszélget Koncz Tamás

Zoli zsenialitása nem csak művészetében, de az élet minden területén jelentkezett. Abszolút halála mellett abszolút memóriája is volt, zord megnyilvánulásai pedig érzékeny, szenvedő embert rejtettek – mondja Juhász Előd újságíró régi ismerőséről, Kocsis Zoltánról. A szerző most *Utolsó beszélgetés* című kötetével emlékezik a kétszeres Kossuth-díjas zongoraművészre és karmesterre.

Kezdjük az előzményekkel. Hat évvel ezelőtt jelent meg a művész 60. születésnapja alkalmából kiadott *Kocsis Zoltán – Juhász Előd mikrofonja előtt* című kötete, most pedig a Kocsis búcsúztató *Utolsó beszélgetés*. Mekkora az átfedés a két könyv között?

Csak a Függelékben van átfedés (l. „Felütés”). Ez a könyv kizárólag a KOCSIS 60 utáni eseményeket taglalja.

Kocsis Zoltán zseniális karmester, zeneszerző és előadóművész volt, aki otthonosan mozgott az irodalom, az újságírás, a számítástechnika, és a történelem területén, ráadásul borászokat megszégyenítő sommelier műveltséggel bírt. Mindenben a tökéletességre törekedett – ugyanezt várva el másoktól is. Nem frusztráló

egy ilyen ember társaságában lenni?

Sohasem éreztem nyomasztónak a közelségét, igaz, találkozásaink nem túl gyakoriak, és többnyire „megszervezettek”, célzottak, valamilyen témára koncentrációk voltak. Nem kérkedett ismereteivel, egyenrangú beszélgetőtársnak tekintett, ez – úgy hiszem, – kitűnik a két közös könyvből. Azt viszont több évtized háttérével sem merném leírni, hogy közeli barátja lettem volna, bár azt hiszem, ilyen nem is volt. Inkább így mondanám: közeli haverja lehettem, aki előtt sokszor megnyílt, kényes témákban is – legyen az politika, művészsors, hódítások, – mert tudta, hogy az általa közöltekkal nem élek vissza, azokat nem szellőztetem. Olyan ez, mint az orvosi, vagy ügyvédi titoktartás. Az első kötet-

ben célzok is egy feszültségre, ami rajtam kívül, mások által keletkezett közöttünk, de nyomban lehetett korrigálni, és ő is *mea culpá*zott. Zoli nagyon közvetlen, elragadó, sőt, kedves is tudott lenni, de bizonyos távolságot – ami hol erősebb, hol lazább volt – úgy hiszem, szinte mindekkivel tartott.

Személyes kapcsolataiban Kocsis a tehetséget, teljesítményt vagy egyszerűen a másik embert értékelte?

Zoli mindezt együtt értékelte! A tehetséget ugyanakkor súlynak, komoly felelősségnek tartotta és nem méltányolta senkinél, ha nem párosult munkával. A másik ember akkor érdekelt igazán, ha valamilyen szinten és témában számára is érdekes gondolatokat cserélhetett vele. Az üresjáratokat kerülte. Odafigyelt

egyszerre sok mindenre és mindenkire. Igaz, ez nem volt evidens sokak számára. És mindenre emlékezett – évtizedekre visszamenő-en, de ezeket a „szembesítéseket” jórészt magánál tartotta, csak egyes célzásokból vált nyilvánvalóvá, hogy *megvan* neki ez az emlékezoik is.

Mi az, ami miatt Kocsis Zoltán perfekcionizmusa mellett – vagy annak ellenére is – szerethető volt? Miért ragaszkodtak hozzá barátai, közvetlen munkatársai?

Csak a magam nevében beszélhetek: a zord, szertelen külső megnyilvánulásai ellenére a Zoli-jelenség legmélyén nemcsak gondolkodó, de mélyen érző – így szenvedő! – ember volt. Azt hiszem, előbb-utóbb valaki feldolgozza azt, hogy Kocsissal nemcsak zseniális művész, zenészt, hanem kivételes gondolkodót veszítettünk – függetlenül művészi tevékenységétől! Utolsó, 2016. szeptember 17-i beszélgetésünk végén spontán szóba hozott aktualitásokat. Itt a felületesnek hangzó szavak mögött – az őt jól ismerők kódolhatják – irdatlan tudás, tapasztalat, életismeret van. Tele aggódással, szeretettel, ugyanakkor hittell...

Képes lesz megőrizni Kocsis Zoltántól kapott karakterét a Nemzeti Filharmonikusok? Hogyan változhat, for-

málódhat az együttes karmesterük halála után – és léphet a helyére hasonló képességű, tudású utód?

Nagy és fontos kérdés. Egyelőre maradjon számunkra a várakozás teli nyitottság. Nagyon várjuk az új Kocsis Zoltánokat. Én is – Kovács Géza főigazgatóhoz, és sokakhoz hasonlóan – Eötvös Pétert szerettem volna látni a zenekar élén, de Hamar Zsoltnak is meg kell adni a bizalmat, lehetőséget. Tanulságos példa: amikor a huszonöt éves Leonard Bernstein Bruno Walter helyett beugrott egy hangversenyt vezényelni a New York Philharmonic élén – *overnigt success* volt 1943. november 14-én, – utána egyetlen esztendőre kapott másodkarmesteri megbízást ugyanott, de később több, mint ezer koncertet vezényelt a New York Philharmonic karmestereként...

Mennyiben érdekes a kötet egy, a komolyzenei életben és a szakmában járatlan olvasó számára? Miért ajánlaná neki – már ha megtenné?

Úgy ajánlanám, hogy a szigorúan vett szakmai részeket, elemzéseket hagyja ki. A többi meg gazdagíthatja a Zoliról alkotott képet.

Melyik az ön számára legfontosabb interjú, beszélgetés a kötetben, és miért?

Talán a legutolsó, mert zseniális elemzést

hallhattunk Bartók *Mandarinjáról*, mert Kocsis Zoltán spontán jellemezte a körülöttünk zajló világot: aggódással, nem nélkülözve a humort – de ebben a cseppet sem biztató összképben is ott volt a hit, a tenni akarás, az életszeretet sugallata...

Már az új könyv első lapjain szóba kerül Balog Zoltán emberi erőforrás miniszter és a kormány kultúrát segítő munkája – miközben a kiadást az Emberi Erőforrások Minisztériuma is támogatta. Szerencsés dolog így „habzabeszélni”, nem tart attól, hogy emiatt túlságosan is lojálisnak, hálásnak tartják majd?

Az első oldalakon Hoppál államtitkár írása olvasható. Nem mindenben harmonizál a kötet problémafelvetéseivel, de a Kocsis-örökség ápolásának további sorsa érdekében fontosnak éreztem a felkérését.

A TV2 tavaly indította el Zenebutik nevű csatornáját, szó szerint felhasználva az ön közismert műsorának címét. Akkor azt mondta, nincs köze a brand átvételéhez, nem is kértezték meg – de ha az új műsor átveszi a régi szellemiségét, akkor „megenyhül”. Hogy látja közel egy év elteltével, érdemes megenyhülnie?

Nem nézem ezt a kifejezetten másoknak szánt műsorfolyamot. Változatlanul jó lenne „megenyhülni”...

Dolgozik újabb köteten?

Két kötet van készülőben: az egyik a *Zeneközelben 4 – Beszélgetések egy rádióműsor kiváló meghívottjaival* (Erdő Péter, Eötvös Péter, Dr. Vajda János, Sass Sylvia és mások), a másik terv: a *KOCSIS-emlékek – hangban és képen*: a saját 12 egyórás, vele készült rádióműsor hangban és videón, valamint az évtizedek alatt összegyűjtött kizárólagos fotók tucatjai. Reményeim szerint „egyikük” még idén napvilágot lát.